

Homofilie – Homoseksualiteit
in het licht van de Bijbel
&
het christelijk geloof

dr. Joh. A. Woudenberg

Intro

Als kerkenraad van onze Hervormde gemeente De Hoeksteen (PKN) hebben we ons – tijdens de vergadering van juni 2008 jl. – diep bezonnen op het onderwerp 'Homofilie – homoseksualiteit'.

Deze bezinning gaat nog door...

Genoemd onderwerp raakt ons allen, direct of indirect. Het lijkt ons als voorgangers en als kerkenraad goed om heel de gemeente bij deze bezinning te betrekken. Het idee kwam naar voren om dit te doen door middel van een kleine bijbels-pastorale brochure. Een bescheiden vademecum (leidraad). De eerste in een reeks handreikingen ter persoonlijke bezinning en om het onderling gesprek over thema's die ons allen aangaan, op gang te helpen.

Moge het zo zijn dat wat u gaat lezen (voor 'u' kan ook 'jij' worden ingevuld) u dichter brengt bij de God van de Schriften, de Schepper en Vader van ons aller leven.

Schroom

“Ruim 56 procent van de christelijke homo’s zegt dat er in zijn of haar kerk totaal geen openheid is over homoseksualiteit”. Dit is de uitslag van een enquête van RefoAnders, een stichting voor reformatorische homo’s (*Bron: Dagblad Trouw*). Het grootste deel van de homo’s is dan ook geen meelevend lid meer van een kerk.

“Ik hoop dat kerken schrikken van de uitslag van de enquête”, zegt Jan Quist van RefoAnders. “Het is vaak geen onwil dat kerken weinig aandacht besteden aan homo’s, maar schroom. Sommige kerkenraadsleden durven niet eens het woord ‘homo’ in de mond te nemen. Hoe moet je er dan pastoraal mee omgaan?”

Nu is schroom, bij het ter sprake stellen van dit tere onderwerp, vanzelfsprekend en goed.

Het gaat over mensen als beeld dragers van God, in hun kwetsbaarheid. Het is nodig te beseffen dat wij allen in een gebroken schepping leven. Niemand van ons is (blijft) ongeschonden. Ook niet in het heteroseksuele bestaan.

Dus zijn wij ten opzichte van elkaar: solidair-in-gebrokenheid. En het is onze christelijke opdracht elkaar niet solitair te laten: niet iemand alleen met zijn levensvragen laten rond dolen.

Laat onze houding en taal voorzichtig, respectvol en nabij zijn. Dit houdt onder andere concreet in: de naaste niet stigmatiseren en niet isoleren.

We zullen eerder nodigend zijn: kom in de kring van de geloofs-gemeenschap, die voor iedereen openstaat. Om dit nog meer toe te spitsen: je kunt altijd terecht bij jouw (uw) voorgangers:

ds.A.H. van Veluw en ds.Joh.A. Woudenberg. En dit mag ook anoniem.

Inhoudsopgave

Intro	3
Schroom	4
Situatietekening; omschrijving	5
Zo geboren of zo gemaakt?	6
Bijbelse gegevens, als ijkpunt voor christenen	7
In vertrouwen	9
En?	10
Lezenswaardig	12

Lezenswaardig:

“Handreiking voor gesprek met homoseksuele jongeren”, een uitgave van de hgjb – (Bilthoven 2007)

“Gods gevangene”, Wilma Vermaat (Baarn-Bosch&Keuning)

“Homofilie”, J. Douma (Amsterdam-Bolland 1979)

“Homofilie en de christelijke gemeente”, J. van der Wal (Heerenveen 1990)

“Homoseksualiteit en Kerk; om de voortgang van het gesprek”, A. Kool, J. Hoek e.a. (Zoetermeer 1995)

“Als je je anders voelt”, R. Seldenrijk (Amsterdam-Tot Heils des Volks 2004)

Situatie-tekening; omschrijving

Wat verstaan wij onder homofilie? Je kunt homofilie omschrijven als: “Zich in de diepste gedachten en gevoelens aangetrokken voelen tot iemand van hetzelfde geslacht”.

Er wordt in de wandelgangen wel onderscheid gemaakt tussen de begrippen ‘homofilie’ en ‘homoseksualiteit’. Homofilie betreft dan vooral iemands geaardheid, gerichtheid, en de gedachten en gevoelens die hiermee verbonden zijn.

Homoseksualiteit slaat dan op het leven hiernaar. Het praktiseren (praxis) van deze zijswijze (identiteit).

Overigens zij opgemerkt dat meerderen dit een onterecht onderscheid noemen. Persoonlijk houd ik dit wel aan.

Bekend is (maar hier wordt te weinig over gesproken) dat vele jongeren tijdens hun puberteit onzeker zijn over hun identiteit. Zij worden bestormd door diepe vragen als “wie ben ik”, “wie behoor of mag ik zijn in Gods ogen?”. In gesprekken blijkt dat sommigen al op iemand van hetzelfde (= ‘homo’ in het Grieks; ‘homo’ in het Latijn = ‘mens’ denk maar aan “homo sapien”) geslacht vielen en verliefd werden, toen zij pas een jaar of acht waren. In de puberteit en de groei naar de adolescentie betekent deze verliefdheid vaak: een willen lijken op die ander, als ‘ideaalbeeld’. “Zoals zij zich beweegt”, “zoals hij (lichamelijk) ontwikkeld is”, ... ik wenste dat ik zo was. Deze gedachtestrijd kan hevige innerlijke verwarring geven, maar het betekent (nog) niet dat men ook homo is!

Misschien zou hieraan in de opvoeding, en ook binnen het kerkelijk jeugdwerk, meer aandacht geschonken moeten worden.

Vanuit het gemeentepastoraat en mijn werk op het Pastoraal Centrum ‘Saron’ ben ik er intens van doordrongen geraakt dat iemand niet maar zo tot de (voorlopige) slotsom komt: “Ik ben homo!” Hieraan is een heel ontdekkingsproces voorafgegaan, gepaard gaande met – vaak – diepe worsteling en eenzaamheid, schuldgevoelens en angst. Angst ook om liefde van ouders en de allernaasten kwijt te raken. Afgewezen te worden door vrienden en zelfs door God..

De schadelijke gevolgen van o.a. pesterijen op school of bij sport moeten we niet onderschatten! Deze dragen juist bij aan psychische scheefgroei.

Voorheen werd – vaak ook door predikanten – aangeraden: “Trouw maar, dan gaat het wel over”. De desastreuze gevolgen van deze schijnoplossingen zijn overal om ons heen waar te nemen.

Huwelijken stranden alsnog. En wat betekent dit voor onder andere de kinderen?

Zo geboren of zo gemaakt?

Is het genetisch bepaald dat een schepsel zich ontwikkelt als een wezen met een andere geaardheid? Oftewel: wordt iemand zo geboren? Of word je zo (door het leven) gemaakt?

Het is bewezen dat beide mogelijk zijn.

Persoonlijk ga ik er vanuit dat als iemand met deze geaardheid ter wereld is gekomen, dit betekent dat die geaardheid (ook al zou men dit wensen) niet te veranderen is. Dit houdt niet in dat 'een leven hiernaar' dan de enige optie is, maar laten we uiterst voorzichtig zijn met woorden als 'gezezen'. Dit kan de homofiele naaste in een nog groter isolement brengen. En zelfs tot wanhoop drijven.

Wanneer, door diep en steeds weer (niet veroordelend) te luisteren naar iemands levensverhaal, blijkt dat de ander zo geworden is, dan is heling mogelijk. Maar dit gaat beslist niet één-twee-drie.

Na medewerking aan conferenties van 'De Windroos' en diensten voor 'Radio Bloemendaal', heb ik aan meerdere jongeren nazorg mogen geven, ten aanzien van homofilie – homoseksualiteit. Vaak voelden deze jongeren zich in de eigen (kleine) gemeente niet veilig. "Waar kan ik terecht?"

Het is me – door deze persoonlijke contacten – in ieder geval duidelijk geworden dat het om een kluwen van innerlijke vragen, gevoelens en worsteling gaat! Door (eindelijk) het innerlijk te kunnen openleggen werd er steeds iets van een opluchting ervaren. Het neerleggen voor het aangezicht van een mens en zo ook voor het Aangezicht van de Ontfermer van wat als een loden last gedurende een reeks van jaren gedragen werd, mocht bevrijdend werken.

Doorgesproken en doorleefd werd een vraag als "hoe ben je hier achter gekomen?" Een emphatische (invoelende) en ook biddende luisterhouding is geboden. In het delen van de strijd bleek het elke keer weer te gaan om een hele weg, die al was afgelegd.

De hieronder genoemde punten (waarbij geen volledigheid is nagestreefd) bleken mede aanleiding te zijn voor de crisis in de identiteit ("wie ben ik"). Het is steeds weer een optelsom:

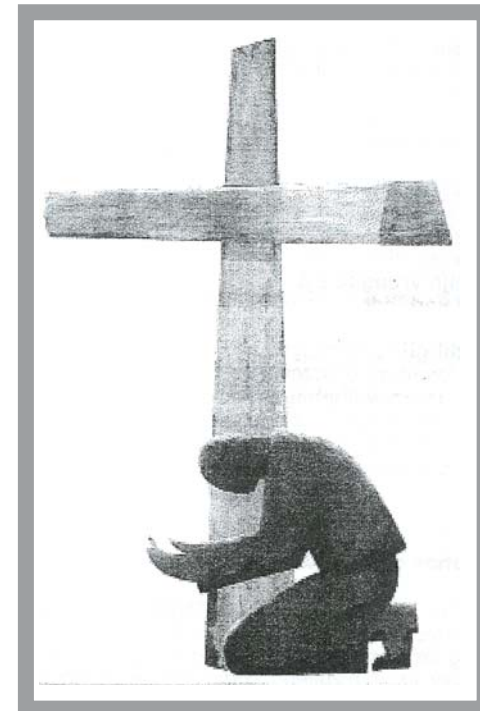
- Er was door de ouders sterk gehoopt op een jongetje / meisje. Het viel anders uit. Maar de vurige wens werd in de wijze van grootbrengen overgedragen. Het kind werd, onbewust, zo behandeld als dat het in de ogen van de ouders had behoren te zijn.
- Het (gehad) hebben van een sterk overheersende moeder (of vader).

Laten we hun, juist ook binnen de Hoeksteengemeenschap, betrouwbare verbanden bieden waar goede vriendschappen kunnen ontstaan. Verder mag onze gemeente zich uitstrekken naar wat ds. André Troost het gemeente-zijn toedicht:

*Dit huis, een herberg onderweg
voor wie verdwaald in heg en steg
geen rust, geen ruimte meer kon vinden,
een toevluchtsoord in de woestijn
voor wie met olie en met wijn
pijnlijke wonden liet verbinden,
dit huis, waarin men men smarten deelt,
weet hoe Gods liefde harten deelt.*

Uit "Zingende gezegend", 213: 1

Ds. Joh. A. Woudenberg
jawoudenberg@live.nl

En?

Wat als alles vertrouwelijk is gedeeld en je mocht met de ander een eindje samenop lopen? Hoe dan verder?

Ieder van ons heeft de eigen persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover de HERE God. In het volwassen worden moeten we deze verantwoordelijkheid over ons leven, met alle barsten en breuken, zonden en wonden, ook némen.

Binnen de schepping van God en met name binnen de Gemeente van Christus hoeft niemand aan de zijlijn te blijven staan. En het past ons niet, als avondmaalsgemeente, waar we onszelf als zondaar kennen, om te wijzen naar anderen.

Dit kan wel een dilemma ten gevolge hebben. Moet je je, als je een homofiele geaardheid hebt, dan onthouden? Ook mensen die niet tot een huwelijk komen of alleen zijn komen te staan, geldt dit. Toch ligt dat anders.

Laten wij, in de nabijheid van onze Heer, elkaar zeer nabij zijn. In het bijzonder hen die zelf aangeven zo zielsgraag anders te willen en toch steeds weer te vallen in... "Mag ik steeds weer vergeving vragen als ik oprecht berouw heb, dominee, terwijl ik al bijna zeker weet dat het weer gebeurt?" "Ja dat mag. Laten we dit samen doen. Stel je het op prijs als we in onze zondagse diensten dit alles ook meenemen in de voorbede?"

Voor de duidelijkheid en eerlijkheid: een onderdeel van het beleid van onze kerkenraad is om, wanneer er gevraagd wordt een alternatieve relatie kerkelijk in te zegenen, dit niet te doen. Onder 'huwelijk' verstaan we, in de lijn van de bijbel en ons geloofsdnken, een trouwverbond tussen man en vrouw. Ook ik denk in deze lijn.

Maar je mag er op rekenen dat we in onze open en gastvrije gemeente niemand laten vallen.

Gebrokenheid (in)zegenen komt ons voor als 'legaliseren, sanctioneren' van wat de Here God niet zo bedoelde.

Elkaar aanvaarden is nog niet altijd gelijk aan elkaars levensstijl aanvaarden.

Je mag ook respect vragen voor het eigen geweten en, niet te vergeten, voor die bewust ervoor kiezen 'alleen' te leven. Omdat zij persoonlijk ervaren dat de Here God dit van hen vraagt.

Graag bid ik met jongeren en volwassenen, dat zij in hun persoonlijke omgang met God zelf zijn stem mogen horen en verstaan. Ik persoonlijk, als dienstknecht van Hem, leef in de overtuiging en overgave dat God hun dan Zelf wel duidelijk maakt wat zijn wil en weg is.

De indirecte uitwerking hiervan kan zijn: een zich onveilig gaan voelen bij een vrouw (man) in het algemeen en helemaal als eventuele levenspartner.

- Een afwezige vader blijkt bij een meisje de uitwerking te kunnen(!) hebben, dat zij niet leert met het mannelijke om te gaan en dit ook niet aandurft. En bij een jongen dat hij later compensatie voor het gemis aan begrip en warmte gaat zoeken door in een seksegenoot iets van een vader terug te vinden.
- Een laag zelfbeeld, bijvoorbeeld omdat de persoon in kwestie te weinig bevestigd is in de kinderjaren, werkt doorgaans door in het aangaan van relaties. Dit kan een belemmering vormen om een duurzame, intieme relatie aan te gaan met iemand van het andere geslacht. Bij het eigen geslacht voelt men zich veiliger.
- Slechte eerste ervaringen in de omgang jongen – meisje, en meisje – jongen, seksueel misbruik.
- (Erotische) prikkels via de media en de insinuatie, via deze kanalen, alsof vergaande experimenten op dit terrein vanzelfsprekend en heel normaal zijn.
- Ook kunnen gevoelens tussen 'gelijken' ontstaan bij langdurig geïsoleerd met elkaar op te trekken. (Dit blijkt ook in de dierenwereld zo te werken.)

Bijbelse gegevens, als ijkpunt voor christenen

Voor een doordenken van het bijbels materiaal voor ons onderwerp hebben we terug te gaan naar Gods scheppingsorde. Wat wordt ons, met name in Genesis ('wording'), gezegd over hoe God de mens heeft geschapen en bedoeld? In het eerste boek van het Oude (ook wel: eerste) Testament is er sprake van een polariteit man – vrouw. En de Here Jezus herhaalt en bevestigt dit in het eerste boek van het Nieuwe (tweede) Testament (zie o.a. Matteüs 19).

Wanneer deze lijn wordt doorgetrokken en aan de orde komt de bijbelse visie op huwelijk en seksualiteit, dan is onze conclusie dat het huwelijk zoals God dit ingesteld heeft, een verbond is tussen man en vrouw. Beiden zijn zij geschapen naar Gods beeld en vormen als zodanig ook elkaars beeld én tegenbeeld. Elkaars (hulp) tegenover.

Wel dienen we voorzichtig met bijbelteksten om te gaan en deze niet te isoleren. Binnen welk verband staan deze woorden en wat staat er nog meer? Ik beperk me tot enkele veel gelezen en veel geciteerde passages uit Leviticus, de Romeinenbrief en de eerste brief aan de Korintiërs.

In Leviticus 18 vers 22 (NBV) lezen we: “Je mag niet het bed delen met een man zoals met een vrouw, dat is gruwelijk”. Deze woorden spreken voor zich. Maar isoleer deze niet. In de verzen daarvoor wordt gesproken over seksuele omgang met een vrouw die menstrueert en over overspel. We kunnen zo op de levenswijze van anderen gericht zijn, dat we weinig meer aan zelfonderzoek doen.

In Leviticus 20 vers 13 lezen we opnieuw: “Wie met een man het bed deelt als met een vrouw, begaat een gruweldaad”. In hetzelfde hoofdstuk wordt ook die persoon voor het voetlicht gehaald die “de eer van een bloedverwant aantast” (vers 19). Gaat het daar over incest? Ook bevat dit hoofdstuk uit de Mozaïsche wetgeving afwijzende teksten met het oog op onder meer het eten van onrein voedsel, het ‘spelen’ met geesten. “Doorgrond mij, God, en ken mijn hart” (Psalm 139).

Vaak aangehaald worden de woorden in Romeinen 1: “De vrouwen hebben de natuurlijke omgang verruild voor de tegennatuurlijke en de mannen hebben de natuurlijke omgang met vrouwen losgelaten en zijn in hartstocht voor elkaar ontbrand. Mannen plegen ontucht met mannen... en worden ervoor gestraft” (Rom. 1: 26, 27 NBV). Duidelijke taal. Wel is, zonder aan het Woord af te doen, de vraag terecht of het in deze verzen gaat over ‘een verbond van liefde en trouw’, of over de toenmalige tempelprostitutie. Opnieuw gaat de hand in eigen boezem waar in dezelfde lijst van zonden genoemd worden: onrecht, hebzucht, jaloezie, roddel, hoogmoed en ruzie (Rom. 1: 29-31).

In 1 Korintiërs 6: 9-11 treffen we de woorden ‘schandknappen’ en ‘knapenschenders’ aan. We mogen ervan uitgaan dat het hier niet gaat over ‘homofilie – homoseksualiteit’. En zeker niet over die mensen, die wij in het pastoraat ontmoeten, die door (geloofs)worstelingen heentrekken. Hier betreft het de uitwassen van prostitutie. Ik denk aan een verslaafde, die ik begeleidde, die niet zo makkelijk een kraak zette om in zijn nodige financiële middelen te voorzien. Dan vond hij het minder zwaar zich te lenen aan vrouwelijke en mannelijke kandidaten die uit waren op een hartstochtelijk ogenblik. Kijk, dan is 1 Kor. 6 vers 11 ook duidelijk: “Sommigen van u zijn dat ooit geweest, maar u bent gereinigd, u bent geheiligd, u bent rechtvaardig verklaard in de naam van de Heer Jezus Christus en door de Geest van onze God” (NBV). Een bijzonder hoopvol, levensvernieuwend woord voor mensen die later anders geworden zijn dan dat ze in beginsel waren. “God verandert mensen”. Als zij tot erkenning komen en anders willen.

Dit is een lang proces van genezing. Een proces van vallen en opstaan. Van vallen en opgericht worden, door de Genadige op wiens trouw ook u en ik aangewezen zijn!

In vertrouwen

Wat als jij binnen het jongerenwerk door een leeftijdsgenoot met dit gevecht in vertrouwen genomen wordt? Als het innerlijk conflict of ‘het vallen hierin’ aan u wordt toevertrouwd?

In een veilige en warme sfeer, vanuit een oprechte menselijke en geloofsverbondenheid de strijd van de ander als een werkelijke strijd erkennen. De ander mag alles wat gevoeld en beleefd wordt, inclusief de seksuele gevoelens en verlangens (en daden) in het licht brengen. In het Licht van het Evangelie. Neem meerdere keren de tijd voor de stukjes biografie, levensverhaal. Help de fases van het leven behoedzaam te delen. Soms is delen al een klein stukje helen. Besef hierbij wel dat vertrouwen kostbaar en ook uiterst kwetsbaar is.

Benader en aanvaard de ander net als ieder ander medemens: uniek in zijn soort en in Jezus Christus aanvaard. En zo onnoemelijk veel waard. Laat helder zijn dat degene die ons in vertrouwen neemt (de ‘confident’) meer is dan zijn of haar geaardheid! De ander heeft in ieder geval niets aan uw of mijn ‘medelijden’.

Helpen (de fases van het leven) te leren verwoorden. Wees voorzichtig (altijd in het pastoraat) met beloften en bewaak ook de eigen grenzen van kracht en draagkracht. Maar openleggen kan al veel ruimte geven. Fijn als je met elkaar ook bidden mag.

Op een gegeven moment zal ook de vraag aan de orde komen wat de ander zelf wil. Deze (soms al ingeslagen) weg verdergaan? Of, via het kruis doorgroeien naar het mogen zijn van een nieuwe schepping? Of, de hulp inroepen van Vader Die de ziel redt in zijn Zoon en de mens troost en kracht schenkt in zijn Geest Die een (toch) begaanbaar pad naar de toekomst wijst.

Ik moet nog vaak denken aan een jongen in Zeeland. Een christen. Hij was compleet vastgelopen in zijn zoektocht naar wie hij was en wie hij mocht zijn. Juist ook in seksuele voorkeur. In de hulpverlening had hij het advies gekregen om dan maar toe te geven en ‘het’ met beide seksen uit te proberen. Dit werd een zeer gespleten leven. Ik heb mogen meemaken hoe hij (na uren te hebben gehuild en alles te hebben doorgebeden) zichtbaar een ander mens werd. Het werd een klein hoopvol begin, een eerste nog bevende stap naar een leven in heelheid.